

ELS TREBALLS SE PUBLIQUEN BAIX LA RESPONSABILITAT DE LLURS AUTORS NO'S RETORNEN ELS ORIGINALS

RENOVACIÓ

Setmanari Nacionalista Republicà

PREUS DE SOTSCRIPCIÓ: TRIMESTRE 150 PEsSETES ANUNCIS: A PREUS CONVENCIONALS NUMERO SOLT: 10 CENTS.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: RAMBLA DE SANE JOAN, 50, BAIXOS, — TELÈFON 256 TARRAGONA, Diuenge, 16 de Febrer de 1919 ESTABLIMENT TIPOGRÀFIC: LLORENS I CABRÉ — CARRER DE FORTUNY, NÚM 4

EXALTACIÓ...

Un propi instint—que no una confiança—ens fa adivinar que estem proxím a entrar dintre un període crític i de prova a tots els que, enamorats de Catalunya, cerquem per ella el regoneixement de la personalitat llur.

Nosaltres voldríem, que aquest bon presentiment, el sentís tot ciutadà d'aquesta pàtria que

... en altre temps ella sola es governava...

I voldríem que tots tinguessin la íntima i coral promesa de complir com a bons

Hom que has tingut la sort de naixer sota el nostre cel i sobre la terra nostra, pensa que sense una forta exaltació no haguéren triomfat la santa Revolució francesa, encarnació de totes les llibertats individuals; la gran guerra, exemonia de la teoria del Dret sobre la Força; la deslliuració i personificació de Belgica, Polònia, Lituània, Eslavònia... etc., afirmació de la existència dels pobles lliures...

I que sense una forta exaltació patriòtica no guanyarà Catalunya, la nostra...

ambiciosa com són els de Felip V i els seus gocets petaners. Are, puix, ha arribat el jorn de glòria per a nostra terra, i no volen esperar gens més sens lograr les nostres justes aspiracions reivindicadores. Els presents moments són oportuns per a obtenir un esclatant triomf de nostres prestigioses ideologies purament de lliberació humana.

Catalunya ja ha emprès el seu camí per a aconseguir els drets que li pertanyen per a viure com a nació i al costat dels pobles avançats europeus. De cap de les maneres pot recular els passos donats en prò del millorament col·lectiu de nostra terra. A tots els esperits dels bons catalans en bull la mateixa idea, i tots tenim el deure de lluitar amb energia i desfició per a aconseguir nostres justes peticions, que encarnen l'anima d'un poble que sent i té ansies de viure. Per mes que s'oposin a nostra marxa tots els obstacles que vulguin, tenim el deure com a bons fills de la terra catalana de lluitar amb braó per a destruir totes les barres que s'oposin per a aconseguir nostres drets escarnitzats i trepitjats per la gent del centralisme madrileny que volen ser amos de nostra casa pairal, la gloriosa terra catalana.

Catalans! En aquest moment històric, fent tots honor de nostra fe ideològica, acudim tots a les trinxeres de l'ideal, recordant aquelles cèlebres paraules que digué l'immortal Clavé en el seu himne lliberador «La Marsellesa»: *Fills de la terra catalana, abans morir que esser esclaus.*

JOSEP COLL I GAVALDÀ.

Capçanes 10 Febrer 1919.

Al marge d'un escrit periodístic

Carta oberta a En Francesc Vives

(ACAFAMENT)

Els representats dels ajuntaments de Catalunya en l'Assemblea del 26 prop-passat ratifiaren la voluntat prò-Autonomia, ço és un criteri col·lectiu de tot el poble, saeu vos i saptothom que de representats al Palau de la Música Catalana i hi havia de tots els estaments polítics mai podem creure que la redacció de l'Estatut siga obra d'una sola voluntat posada al servei d'uns miraments artístiques de qualsevulla mentalitat amb visió d'uns profits i interessos gens ennoblidors; això ni pensar-ho. Peres declaracions i paraules dels home porta-veus de les agrupacions ideològiques que parlaren davant els representants dels municipis catalans, s'víst que un sol amor guí als ant de l'Estatut per a la nostra Autonomia: Catalunya, i quan se tracta de la salvació de tot un poble, com en el cas present, és difícil i fins impossible treballar en fals i per ço els vostres dupes i recels de que un cop establerta l'Autonomia de Catalunya pugui ésser i sigui el poble català en el vasallatge de la Lliga, els trobo un xic fóra de dè, ja que un cop l'Autonomia regni a la nostra Pàtria, l'actuació de la Lliga, al meu entendre ben personalíssim, no tindrà raó d'existir, quan anys amb el sentit que avui actua, bé jo no sé compen-

dre la manera d'actuar d'aquesta entitat patriòtica de casa nostra o la seva missió serà acabada. Aixís ho entenc jo.

Veieu, amic Vives, com vostres miraments i duptes queden esvaits?

Quan Catalunya posseïxi els drets que per a ella reclama del Poder central, ço és, govern i Parlament català amb les facultats que l'Autonomia integral se'n deriva, és innegable que una majoria, sigui republicana, socialista o monàrquica, serà la voluntat dels ciutadans de Catalunya, quedant el dret de les minories o minoria, dolguent nos que sigui una sola la fiscalització de la feina que aporti el futur Govern de Catalunya; això és lo racional i això hi ha que creure per lo futur de nostra administració, ja que creure el contrari fóra una utopia i fins una badada.

De les temeses amb que siá vulnerat el sufragi està a la voluntat de cada elector. Ell i sols ell toca corregir-ho, i sobre aquest punt crec que sobra tot argument.

Amb el que diuen sobre els homes honorats i equànims, com que no s'en expeix cedula, quiscú es basta amb els seus actes, ja privats, ja públics, i en últim cas, aquelles paraules del cantor de les «Doloras», En Campoamor: «Tode es según el color del cristal con que se mira».

Mai Catalunya ha deixat de demanar per a les altres nacionalitats ibèriques lo que per a ella vol, mes el natural seguim la raó innata dins els ra que un cop Catalunya, lograts sos desitjos d'Autonomia integral, treballarà per les regions germanes.

Per últim, respectant vostra opinió, jo crec eficaç l'Autonomia, siga en República ja amb Monarquia; sols faltan bons governs i ciutadans capaços per a fer-se dignes d'unes formes de llibertat i de justícia.

No hi veieu en aquesta carta oberta meva cap pedanteria, ni ganes de posar càtedra d'allissonador. Dugues coses m'han guiat l'escriure-la: nostra amistat, primer, escusadora de tota franquesa, i l'amor gran que ting per la meya Pàtria, cent mil vegades estimada i excelsa Catalunya, segon.

R. SENDÓ I BORRELL.

En la primera part d'aquesta lletra, nombre passat, apareixeren algunes errades, que encare que la bona voluntat dels volguts llegidors haurà comprès, convé algunes d'elles esmenar-les. Allí on diu: ahir deu de dir *obir*; *Plaça de la Cucurulla* i no claque de la cucurulla; *aquets són esvaits* i no aquets són escrits; *egonomia* i no ignominia; *Per avui tanco esperant temps i voluntat per a un altre dia* i no «Per avui tornem esperar temps, etc.»; i *terra d'ivosi* i no terra d'irritament.

R. S. B.

Des de Morell

Una subasta

... I no contesta!

Com és que no contesta? (Aquesta és la pregunta que fan tots els veïns i comarcalers de Morell.)

—Oh!, no pot contestar.

—Per què?

—Com són escrits anònims, diu ell que per xò no els contesta.

—Oh!, aixís, encare que sigui ignorant, passarà per culpable. Si és fals lo que als escrits se li diu, també pot

demostrar-ho anonimament; al fi i a cap correspondrà amb la mateixa moneda.

—Es aquesta la raó que ell posa; però nosaltres i tot el poble ja sabem que no els pot contestar de cap manera.

—Per què?

—Perquè són massa veritat, per desgràcia.

—Aixís ho creiem.

—I aixís és.

—Doncs en el nostre poble sortirien mitja dotzena d'homes, l'agafarien per la orelleta i... via fóra, li dirien.

—Ja veurà, al Morell aquesta mitja dotzena d'homes que vostè diu, no els tenim; gracies que en tinguem un, que és l'enterra-morts.

—Aixís esten? Tan malament?

—Ja veureu; sabeu per què no contesta? Perquè si ho fes, es tindria que desemmascarar i tirar els plats trencats sobre aquella Trinitat Augustà que se l'adoptà per fill... (Un altre dia vos portaré a la Trinitat).

I aquell ser fill d'una trinitat, tren foc pels caixals; aquella mala criatura va demostrant de dia en dia la ira que el seu cor alberga: aquell *vivales* es va convertint a passos llargs en *matón*, en una mala eina. En lloc de defensar-se legalment, lícitament, com deu fer tot ser humà que posseïxi el més petit raig de cultura, s'entreté en blasfemar contra lo més gran i sagrat, amenant als ciutadans a que no podrien dir tot el poble. Tanta serenitat que ha posseït per a enganyar, esplotar i tirar a perdre tantes famílies i aré la *perit*! Tanta calma i sang freda que ha tingut per a fer barallar a tot el poble, dividint als comerciants (no parlant-se cap d'ells sense que sapiguin per què) i col·locant com el dimoni i la creu als majors contribuents, i havent portat al poble en un estat tal de divisió, que no trobaríem dos homes que puguin tenir una amistat franca! Are pert la serenitat! Per què?

Si no fossin les rates, no marxaria? Blasona de maquesa i l'infelic no sap que s'han apoderat d'all la quitxalla, que ja el subasten a 10 cèntims, pel carer, cridant: El non Ballesteros a 10 cèntims... a 5 cèntims el domador de Rates!... qui en vol un?... a 10 cèntims el Falçari.

El poble no pot passar per la vergonya de tindre per guia i conseller a un director tan poc escrupolós; el poble reclama que marxi com més aviat millor; l'Ajuntament no va a cap sessió, ni firma res. Es una deshonra davant de tota la *provincia* el que el ric i pacífic poble de Morell hagi de veure's retret per les trames i malifetes d'aquesta mala criatura. Que no amenaci, que no renegui, que no cridi, que no esperi que ningú caigui a les seves mans; que si pert la xaveta i arriba a senyalar, sols, a qualsevol veï que es prepari, que farà una fi mil voltes pitjor que la que va fer un recaudador d'un poble de certa *provincia*.

Que marxi com més aviat millor, puix si no ho fa no s'acabarà la lluita, però que abans de marxar, salvi les Rates i l'arxiu municipal i judicial, procurant que no s'hi cali foc, puix el poble que ha explotat, del quin n'ha tret tot el suc i que l'ha fet ric, no mereix tal perjudici.

UN SABONER.

El caciquisme i l'autonomia

Arriben notícies de violentes revoltes populars a Granada, Sevilla, Córdoba i a alguna població de Castella.

A Granada hi han hagut víctimes. Un jove estudiant i una innocent dona.

Ocasionen aquestes revoltes el caciquisme; ço és, el poble en massa contra els cacics.

Nosaltres ens esgarrifem al pensar quina mena de caciquisme deu ser aquest que fa reaccionar tot un poble i l'alça en un geste tràgic d'indignació, en un país com Espanya on tota la vida està saturada d'influència caciquil...

A quin extrem d'opressió, d'oprobri i de vilesa deuen arribar aquets cacics per a fer sacudir als pacífics espanyols la seva mandra, el seu conformisme i la seva sumisió vergonyosa?...

I, tenen aquets espanyols sublevats contra el caciquisme una semblança amb nosaltres, els catalans autonomistes. La semblança està en els procediments.

Entenien ells i nosaltres que, dient-se les Corts la verdadera representació nacional i havent-hi un Govern responsable, tota petició ciutadana i col·lectiva, tota queixa o reclamació deuen ser dirigides an aquest Govern i an aquestes Corts, per a obtenir, en tots els casos, aquell remei just i necessari per a acabar amb totes les opressions. Perquè no hi havia que oblidar que com a representants del poble, com a mandatari del poble, a servir i a ser útils an ell, s'havien d'enfocar la gestió llur...

Doncs aquest pensar, que era lo lògic, en aquest país és candidesa i desconeixement de la realitat.

Peticions per a que acabí el caciquisme hi han anat mil voltes als governs, i més de mil voltes a les Corts. I què ha passat? Lo que calia esperar dels cacics a qui es volia combatre, tota vegada que el gran caciquisme, el verdader caciquisme, és el que forma

el Govern d'Espanya, les Corts d'Espanya...

I no hi ha hagut remei jurídic contra el caciquisme espanyol.

Are, n'hi ha; a Granada ja l'han trobat!... I lo que diem del caciquisme, podríem dir de la autonomia.

Mil voltes ha estat plantejada a les Corts espanyoles la qüestió de l'autonomia de Catalunya i mil voltes ha estat desairada, desatesa. I ho estarà sempre, la raó de que la nostra autonomia va a suprimir la injustícia centralista, la opressió centralista, el dilapidament centralista i aquestes injustícies, aquesta opressió, i aquest dilapidament, l'exerceixen els homes dels governs d'Espanya, les Corts d'Espanya.

I és aquest Govern i són aquestes Corts les que s'han de suprimir elles mateixes?...

Aixís, tampoc hi ha remei jurídic per a nostra autonomia.

Lo que hi ha és que deu imposar-se, devem imposar-nos el fermíssim desig de volguer-lo aquest remei; volguer-la la solució, quan un poble vol, jurídica o no jurídica, la solució surt!

Moments històrics

Mai com ara ens havíem trobat en uns moments tan transcendents i històrics, per la lliberació de nostre poble, com són els actuals.

Tot el poble català conscient, en massa compacta, ha aixecat al vent ses diverses banderes polítiques, fent sentir per tot arreu els seus anhels de justícia i llibertat. Fa més de 200 anys que ens van pendre els drets de ciutadania i de nacionalitat, per a després subjugar-nos baix un jou despòtic i tirà, tenint-nos esclaus baix un règim ignominios i de vilipendi, que paulatinament han portat a aqueix hermós troç d'Iberia al descredít i ruina, i és hora que acabi.

Mes, a Catalunya tots els cors sempre han bategat plens d'entusiasme i fermesa per a tornar a conquerir nostres drets usurpats per gent villana i

La Cervesa embotellada i pasteuritzada per la Casa Blandinieres se recomana per a evitar fota mena de contagi d'enfermetats infeccioses.

La oficialidad del catalán disminuiría la cultura

(ACABAMENT)

La venturosa unió de Catalunya con Castilla ha creado una común cultura española, cuyo idioma es el castellano. Con despecho y lamentándolo, lo reconoce Prat de la Riba en «La Nacionalidad Catalana».

Veinte años de propaganda política no bastan para substituir por cultura exclusivamente catalana la cultura española, que, a su insuperable valor intrínseco, une la tradición de los siglos.

No será ocioso, recordar que hasta ahora todos los que han cursado las primeras letras en Cataluña, sin una sola excepción, han adquirido poca o mucha cultura española, siendo los libros y periódicos castellanos los únicos que leen las clases más humildes de la sociedad.

Siendo poquísimos los libros de ciencia catalanes, tendrá mayor ilustración quien posea el castellano de modo más perfecto, y si hubiese alguien que sólo supiera leer en catalán, no podría saciar tantos errores históricos y unos pocos sofismas políticos.

Cataluña, que produce más de lo que necesita, ¿podría vender sus productos en el resto de España y en América si sus fabricantes y comisionistas no supieran castellano?

El valenciano es casi idéntico al catalán, siendo su mayor diferencia la que resulta de la pronunciación.

Viendo por la región valenciana, muchas veces he preguntado a personas de toda condición cómo preferían que les hablase, si en castellano o catalán, y ni una sola vez he sido invitado a usar mi lengua materna.

El Sr. Cambó, demostrando una completa incomprensión, fué a Valencia e intentó pronunciar un discurso en catalán, no oyó más que protestas, y es que el catalán no sirve más que para andar por la Rambla.

Ha penetrado tan profundamente la cultura española en el alma del pueblo catalán, que aun entre los que no saben leer, pocos hay que no entiendan el castellano.

Hasta hace pocos años, era raro en las poblaciones importantes catalanas que se hicieran sermones en catalán. Las iglesias se llenaban de gentes que acudían a oír las pláticas en castellano.

Unicamente en masías situadas le-

jos de los pueblos, y entre los pastores que viven en los riscos del Pirineo no se conocen más que palabras que las catalanas.

Por donde resultará que en vez de elevar a esos analfabetos al nivel de la cultura española, si se da auge al catalán, se rebajará la cultura en Cataluña al nivel de la que tienen sus rabadañes.

Si las Cortes aprobaran el estatuto elaborado por la Mancomunidad, uno de los primeros actos del Parlamento de Cataluña sería declarar al catalán único idioma oficial, y si se concede la cooficialidad del catalán, prácticamente se llegará al mismo resultado.

El resultado final y consecuencia de todo el régimen autonómico, si las Cortes ceden un ápice en el mantenimiento del castellano como único idioma en la enseñanza y en todos los actos oficiales, será dificultar a los catalanes la posesión y dominio de la ciencia española, reclusándoles en los estrechos límites de la cultura puramente catalana, viniendo a cometerse, en suma, un atentado, cual si a las crías de una ballena, nacidas para recorrer la inmensidad, se las encerrase en la reducida concha de un marisco.

No quisiera que quedase duda alguna sobre la saña con que el catalanismo persigue todo lo español y especialmente a la lengua castellana.

Un exceso de prudencia, que ha hecho ocultar muchas fealdades, es el que nos ha traído al actual estado, y es preferible que la verdad se sepa,

En los tiempos del Dr. Robert se reunían en la iglesia de San Justo, de Barcelona unos señores, bajo el título, al parecer inofensivo, la Lliga espiritual de Ntra. Sra. de Montserrat. Celebraban allí sus reuniones espirituales, cosa plausible; pero en la Elevación de la misa (en que por cierto es más general en Cataluña que en Castilla tocar la Marcha Real) iniciaron el tocar los Segadors, cosa nada espiritual y hasta repugnante, por ser un himno de odio y rebeldía.

El catalanismo, previendo seguramente las ovaciones que, andando el tiempo, había de tributar a los señores Lerroux y Domingo, dejó de lado cuanto pudiera rozarse con la religión. Pero un día, como quiera que en las iglesias continuara haciéndose los sermones en castellano, con agrado y complacencia de los fieles, se destacaron algunos de la Lliga espiritual, y fueron a visitar al obispo de Barcelona, Dr. Reig, para interesarle inocentemente por el bien de la religión, pidiéndole que en las iglesias se usara únicamente el catalán. El obispo, martirizado continuamente por las insidias del catalanismo, les contestó con gran discreción, y no menos entereza, que el destinado a proveer y decidir sobre las necesidades de la diócesis era únicamente él. Actitud digna, que fué seguida de una entusiasta y espontánea felicitación de todos los párrocos de Barcelona.

Los espirituales socios de esa Lliga se han reunido hace pocos días en asamblea, y, notando, sin duda alguna, el enorme vacío en los cánones sagrados, y sintiéndose superiores a los concilios ecuménicos y a los Papas, se han constituido en conciliábulo, declarando que el régimen autonómico es una ley de origen divino (!!!) y que era obligatorio orar y predicar en catalán.

La conclusión principal de esta espiritual asamblea ha sido proclamar que «la evangelización en lengua extraña (léase en castellano) es una

costumbre detestable, perniciosa y destructora de la fe».

A este triste estado detestable, pernicioso y destructor de cuanto pueda considerarse español hemos llegado gracias al régimen de tolerancia y apoyo con que los Gobiernos han mimado al catalanismo, de lo cual es un bien lamentable muestra el medir con igual rasero al Centro autonomista dependientes y a la Liga Patriótica; a los que ofenden a España y a los que la veneran y defienden.

¿Asusta pensar adónde iríamos a parar si se implantara la autonomía integral, y aun la simple cooficialidad de idiomas?

Al ver el furor vesánico del catalanismo, de que dan muestra desde sus directores hasta esos mentecatos que con las cuatro barras en la solapa perturban la paz en Barcelona, parece que todos tengan empeño en substituir la veneranda bandera catalana, esmaltada con la sangre generosa de los Wifredos, por otra bandera cuyas barras estén teñidas en la sangre del virrey de Cataluña conde de Santa Coloma, vilmente asesinado por los segadores el día del Corpus de 1640.

El propio Sr. Cambó parece que haya venido a proclamar esta substitución de banderas en la Asamblea de la Mancomunidad, al recordar al futuro gobernador de Cataluña la teoría del asesinato del tirano.

FRANCISCO MILANS

Ingeniero barcelonés

(De A B C)

Pléts vius

A Tarragona les subsistencies ja no poden ésser més amunt. Se han batut tots els recorts d'alçaria; aquí els tingut prou energia per a fer-se augmentar el sou, han de morir-se de fam o han de viure de miracle. I de miracles ja fa temps que no se'n donen.

Les autoritats? Les Juntes més o menys rimbombantes? NO FAN RES. O, si fan, és tot al contrari de lo que convindria al poble que fessin. Mentres anem morint-nos de inacció. I a aquets senyors, ben segur, que els hi passa tot al contrari.

L'alcalde, senyor Crovio, crida una reunió, quin únic resultat fou el que el director del Diari de Tarragona, Chulvi, fes la reclam del governador civil, i res més. L'hone, content! Puix com ha vingut consignat al seu senyor La Chica—llegeixis huasch—, és el millor governador i amb unes setmanes soles d'estar al front de la provincia, han pujat de preu el pa, la carn, les patates, les mongees, el bacallà i posint-hi tants etcétes com vulguin.

I què ha fet el governador?, què fa l'alcalde? i què fa la Junta de Subsistencies? NO RES.

I doncs, qui ha de ar justicia? Si aquet poble no fs, com gráfica ment el califica un erinent amic, un poble anorcopolis, noble sense testículs, això és, ja fa temps que se n'hauria fet escarment d'aparadors, grans i petits, i de llurs aparadors i protectors.

El problema de les subsistencies, o mireu de solucioharlo o remeiar-ho en lo possible, o estí cridat a portar trabsalsos en gros, linguin en compte que la fam no la paga el mauser!

Ni tan siquiera sepot lograr la vinguuda regular de blat de l'Argentina. Fa un mesos que en en enviaren per onze dies. Ens temm que els diputats monarquics en quet assumpte hi fan el joc de l'autonomia, volguent fer veure que les demás províncies s'emporten el blat de Taagona. I qui en té la culpa? Ells, elseus governs, que ho disposen amb tal justícia.

Els homes d'esquea que senten vibrar l'ànima al comás de l'Europa que's trasforma, no uen de perdre

da vista aquet problema, com tampoc han de desentendre's dels altres pléts vius: d'autonomia, d'obrerisme, segurs i retirs per a els obrers, tots aquets problemes que el govern d'aquesta Espanya de cacios vol refugir, malgrat les serpentes paraules den Romanones; lo únic que persegueixen és aprovar una parodia de pressupostos, a la clàssica espanyola monàrquica-caciquista, o siga fóra de tota realitat, de tota equitat i de tota justícia.

Lo únic factible, lo únic immutable dels pressupostos a aprovar són l'augment de sis milions en els gastos del Marroc.

El plét de Catalunya, tampoc deu aplaçar-se més.

Hi ha rera d'ell una munió de forces avui improductives i que forçosament han de incorporar-se al moviment socialista del món, quina socialització cada dia és més imperativa. I Catalunya, els homes lliberals de Catalunya han d'ajuntar el seu esforç al del proletarià mundial.

Per nostra pobre opinió, la conseqüència de aquesta gran guerra será la socialització de la terra, del món.

De la mateixa manera que la Revolució francesa marca una orientació al món: la llibertat de l'home; aquesta trágica guerra, que suara se está liquidant, será la que coronará la definitiva llibertat dels homes i dels pobles, será la deslliuració de la terra, d'aquesta terra, que avui sols enriqueix, i atipa als que exploten els homes que la trevalen.

Tot això no deuen oblidar-ho els homes d'esquerre que aspirin, clar está, a respirar aires de fóra, que sentin bategar el cor sots els cops dels forjadors de la nova humanitat.

JOAN DE TARRAGONA.

La qüestió catalana davant del món

Retallem de diferents diaris varis fragments d'article, per a que'ls nostres llegidors veigin com davant del món, Catalunya representa una personalitat i ofereix un interés entre les grans qüestions mundials que, aquestes hores afecten tots els sectors vius de totes les nacions.

A Oran

El diari Le Sou publica també nombrosos escrits relatius a la qüestió catalana.

Fa remarcar la grandiositat del nostre moviment, afirmant que és el tema que somou tots els sectors de l'opinió espanyola. Esmenta la coneguda frase ja històrica: «Monarquia? República? ¡Catalunya!»

Diu que les decisives resolucions adoptades per l'Assemblea son molt raonables; s'esforcen a oferir garanties tan sòlides per l'unitat espanyola, que un hom es pregunta com un moviment tant legal pot produir a Espanya, el alguns volen fer veure.

Es a dir que els adversaris de la causa de Catalunya promouen aldarulls i contramanifestacions sense contingut, per a oposar-se al pas del moviment nacionalista, profundament legal, biològic, noble.

Catalunya davant el món.

A América

Copiém de un article tractan del moviment nacionalista catalá, publicat per el prestigiós i conegut escriptor cubá en I. Conangia en el gran rotatiu americá El Dia que sur a l'Havana.

«Este anhelo... pudiera implantarse por transacción del poder central o por un pacto recíproco entre todas las regiones españolas; o bien constituyendo un Estado político independiente... si esos gobiernos (oligárquicos) persistiesen en su tradicional e insensato em-

peño de cerrar el paso a la evolución de las ideas».

«Cataluña—afegeix—tiene la convicción de su capacidad para el ejercicio del Gobierno autonómico. Si de otra manera no hubiese demostrado esa aptitud, ante España y el mundo entero, bastaría fijarse en la brillante actualidad que los ministros catalanistas han tenido, durante los meses últimos, en el Gobierno español».

«La prensa genuinamente cubana en estos días ha tenido también por la aspiración autonomista de Cataluña elogios tan nobles como inolvidables y de cordial correspondencia con la simpatía que por los esfuerzos emancipadores de Cuba sintió y demostró siempre la cultura catalana».

«Pero, dígame bien claro; los únicos enemigos y temerosos de la demanda de Cataluña son las camarillas de los partidos turnantes, no menos repudiados por Cataluña que por todos los españoles amantes de lo que Cambó ha calificado excesivamente con la denominación de España grande».

«Para los intereses políticos de las huestes liberales y conservadoras que vegetan alrededor de las instituciones monárquicas centrales, la Autonomía de Cataluña sería la peor de las desgracias que pudiera acontecerles; pues a partir del desastre colonial español, pérdidas para la soberanía de España Cuba y Filipinas».

Obituari

El Sr. Juan Dossa ha mort. L'omnípotent pensador, sobtadament ens ha deixat. Ningú sabia de la seva enfermetat, lo que ens fa creure que la principal causa de la seva mort haurá sigut la brutal persecució que els esbirros del governador de Barcelona, En Gonzalez Rotwos, el feren objecte ultimament, recluint-lo a bordo del vaixell de guerra «Pelayo». Dinen que fou per equivocació. I les conseqüencies qui les abona?

Als seus desconsolats fills nostre més sentit condol.

Un altra mort, no per modesta menys sentida; el pobre orfeonista En Joan Benet, després de terribles sofriments, deixá d'existir el passat divendres.

L'enterrament fou una sentida manifestació de dol, de dol per a la pobre mare i germanets de la víctima i de protesta contra els que en nom d'Espanya—sempre escarnit en sos llavis—assassinaren a un infeliç noi, el dia memorable del 26 de Gener.

D'arreu de Catalunya s'envien a la pobre mare donatius, que si bé no li retornaran el fill perdut, evitaran que tinga que morir-se de fam.

Renovació s'ajunta al dol de Catalunya i obra en ses columnes una subscripció per a que el nom de Tarragona no pugui mancar mai en aquestes obres de caritat.

COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA

Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a vistje, hules per a llits i taules, gutaperxes i linoleums.

XACOLATE ORTHÍ-TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT: El més RIC EN CACAO: Aliment NUTRITIU per excel·lència

Homenatge Pro-Aladern

Honorable senyor:

Per enaltir la memòria del malaguanyat escriptor català En Cosme Vidal, conegut en les lletres catalanes pel criptònim «Josep Aladern», alguns amics seus ens hem constituït en Comissió d'homenatge per a perpetuar el seu nom.

Catalunya no està pas tant sobrerada d'enaltidors de la seva llengua, que pugui deixar en l'oblit un dels seus literats que, com en Josep Aladern, amb tanta devoció i voluntat va dedicar la seva vida laboriosa al conreu i prestigi de les lletres catalanes. Home desinteressat, modest i bó, en Josep Aladern va comportar-se sempre exemplarment; a la dignificació i millorament dels humils va posar-hi l'entusiasme de la seva fe i la acció de la seva ploma. Innombrables escrits de tota mena avaluen la seva cultura remarcable i demostren la persistència del seu apostolat. Poeta, novel·lista, sociòleg, dramaturg, gramàtic, en tots els ordres de l'enginy humà, En Josep Aladern va donar mostres gallardes de la seva intel·ligència. I sempre la labor del publicista era un ennobliment de l'esperit o un enamorament de la llengua catalana.

Els amics del mort, volem perpetuar la memòria d'En Josep Aladern restituint la gloria del seu nom a la seva vila nadiua, Alcover, d'on també era fill el poeta malaurat N'Antoni Isern Arnau, tràgicament desaparegut de la vida.

Per això hem treballat i hem conseguit que l'Ajuntament d'Alcover donés el nom d'en Josep Aladern a una de les places d'aquella població. Digne coronament d'aquest homenatge pòstum, serà la col·locació, en acte solemne, d'una llosa artística a la casa on va naixer l'esclatit filòleg, i altra llosa a la Plaça d'en Josep Aladern, a la vila d'Alcover.

Per costejar ambdues lloses, els amics de l'anyorat escriptor hem iniciat una subscripció i preguem a tots aquells que conegueren i admiraren en vida a En Josep Aladern, que cooperin al nostre esforç i remetin la seva adhesió.

Tot agraint-li el seu valuós concurs, el saludem afectuosament.

Barcelona, Gener de 1919.

Per la Comissió organitzadora a Barcelona, *J. Costa i Pomés.*

Per la Comissió, a Vilafranca, *J. Ferrer i Cabra.*

Per la Comissió, a Reus, *J. Sardà Ferrán.*

Per la Comissió, a Tarragona, *A. Ribas Llagostera.*

Per la Comissió, a Vendrell, *J. Ramón.*

Programa mínim de l'Homenatge que tindrà lloc a Alcover (Tarragona), el proper dia 20 d'Abril, Pasqua Florida:

1.er Varies comissions d'admiradors del plorat poeta arribaran de Barcelona, Reus, Vilafranca, Valls i altres poblacions, a les deu del matí, procedint seguidament, acompanyats de les representacions corporatives d'Alcover, a la celebració de l'acte de desco-

brir la làpida commemorativa en la casa on va neixer l'il·lustre poeta i filòleg català.

2.^{on} Inauguració de la Plaça que, per acord pres el dia 27 de Desembre de 1918 pel excel·lentíssim Ajuntament d'Alcover, portarà el nom de l'amíic Vidal.

3.er Publicació d'un nombre extraordinari de l'*Heralt de Catalunya*, totalment dedicat a l'homenatge, amb treballs dels millors escriptors de la terra.

4.^{on} Celebració, en el punt que s'anunciarà, d'una sessió necrològica.

NOTA: Per a contribuir als gastos de l'Homenatge se reben donatius en el domicili social de la Comissió organitzadora de l'Homenatge Pro-Aladern, carrer de Sant Pau, 83, principal, Associació dels Coros de Clavé, Barcelona. Es encarregat el conserje de dit Centre, en Joan Plana.

Llista d'adherents, fins avui

Santiago Rusiñol, Apeles Mestres, Angel Guimerà, Ignasi Iglesias, Antoni Ambroa, Joaquim Biosca, Xavier Gambús, A. Giner de los Ríos, Enric Vila Maríeges, Josep Puig i Esteve, Josep Puig d'Aspre, Manel Marinell-o, Joan Lladó i Vallés, Antoni López, Josep Burgas, Salvador Borrut i Soler, Antón Careta i Vidal, Caterina Albert (Victor Catalá), Felip Dalmases Gil, Ignasi Bó i Singla, Mossen Jaume Barrera, Dr. Francesc Cañellas, Pere Figueras, Jaume Font, de Molins de Rei; Bartomeu Guñalons, Josep Capdevila Ventosa, Jaume Pahissa, Josep Costa (Picarol), Antón Sansalvador, Jesús Ullé, Enric Tort, Santiago Valentí Camp, Pau Bastida, Jaume Anglés, Antón Calderer Morales, Josep Gallemí, Joan

Puig i Ferrater, Daniel Roig i Pruna, Pere B. Tarragó, Pere Vilalta Gras, Narcís Oller, Ignasi Ribera Rovira, Antoni Montaner, Josep Rocha, J. Vives Borrrell, Marqués d'Olérdola, A. Samblancat, Josep M.ª Mallafré, Francesc Cambó, Josep Sandarán, Josep Vallverdú, Pere Caballé, de Reus; J. Fort, de id.; J. M.ª Prous i Vila, de id.; J. Martorell Odena, de id.; J. M. Constantí, de id.; Josep Puñet, de id.; Manel Valls, Marián Solá, Víctor Bahola, Tomás Martí, J. Llopart, Pere Aldavert, Eusebi Corominas; Mossén Marián Grandia, de Córdoba; Josep Médico, Joan Salas Antón, Josep Jordi Vinaixa, Josep Serra, Josep Roca i Roca, Pere Tost, Lluís Massó, Josep Alemany Borrás, Maria Doménech de Cañellas, Salvador Albert, Pompeius Gener, Joan Oñate Ichas-mendi, Conrat Roure, Camilo Vallesca, Francesc Matheu, Gabriel Alomar, Mossen Esteve Caseponce, Cassimir Giralt, Francesc Esteve, Pere Doménech, Eduard Batalla, Ernest Gallemí, Jaume Ayguadé Miró, Francesc Carreras Candi, Joan Martorell, Antoni Angé, Frederic Bahola, Manel Morales Pareja, Aureli Campmany, Rafel Guerra del Río, Lluís Millá, Francesc Mas Abril, G. Colominas, Alfons Maseras, Francesc Recasens, Ramon Masifern, Josep Antich, Camilo Mota, J. Portals i Presas, Albert Daroca, de Guantánamo (Cuba); Narcís Ventura, Salvador Bonavia, Tomás Martí Torres, J. Rich i Pon, Pere Lloret, president de la Diputació de Tarragona; Timoteo Colominas, Nicomedes Peraira, Josep Maria de Suche, Josep Posa.

NOVES

Es convoca als socis inscrits en la disolta associació de socors mútuo «La Nueva Tarraconense» a una reunió que tindrà lloc avui diumenge dia 16, a les tres i mitja de la tarda, en un dels salons de l'Institut general i tècnic d'aquesta capital (Rambla de Sant Carles, núm. 30).

El diumenge passat tingueren lloc en nostra ciutat dos festes ben agradoses, l'una fou la inauguració de la sucursal que el conegut diari *La Publicidad* de Barcelona ha establert a Tarragona, com ja fa algun temps la te a Lleida, a quin fi vingueren entre altres elements de la Direcció i Administració de l'esmentat periòdic, el conegut caricaturista *Apa*, qui aprofità la seva estada entre nosaltres per a contemplar una vegada més les bel·leses artístiques de la nostra ciutat. Així mateix tinguerem ocasió de poguer abraçar al nostre estimat amic En A. Rovira i Virgili.

Amb tal motiu, va celebrar-se un apat íntim en el Hotel Paris, en el que hi concorregueren además del Agent Consular de França senyor Merelo, altres elements de la colònia francesa i els nostres amics En Pere Lloret i Macià Mallol, havent pronunciat breus parlaments en Rovira i Virgili en nom de *La Publicidad*, En Lloret en nom de Tarragona i En Merelo, qui acabà oferint als presents el traslladar-se a bordo del vapor inter-aliat «Vega»,

que acaba d'esser rebut per les nacions aliades, invitació que fou acceptada.

La festa a bordo del esmentat vaixell fou ben agradable i concorreguda oferint als invitats un xampany d'honor i al aixecar-se les copes, els amics Rovira i Mallol dirigint-se al capítol li feren present les nostres simpaties envers el poble juyo-eslav i que al desitjar-li que amb la seva llibertat es fes ben important, que la seva grandesa mai traspasés els límits de la raó.

L'acte fou orquestrat per un quinteto que va tocar els himnes nacionals aliats.

Desitjem a *La Publicidad* que la nova sucursal li rendeixi els fruits que es proposa i que el «Vega» sigui de llarga vida per a compensar als aliats dels desastres soferts en l'horrorosa guerra.

«Cómo se llega a comerciante»

Darrera obra de D. Pere Gual Villalbí

En la Llibreria Eliseo Ponz

Baixada Misericordia, 7 — Tarragona

Degut a les activíssimes gestions de nostre estimat amic el Diputat a Corts per Gandesa En Macià Mallol, han sigut aprovades per el Consell de Ministres el que siguin donats a subasta durant aquest any, els troços segon de la carretera de Garcia a Vilella Baixa per Molá i Lloá, i la de Gandesa a Flix (Ascó a Flix).

No duptem que els pobles interessats estaran goixosos de aquestes noves

que tan directament els afecten i amb aquest motiu els felicitem aixis com també al amic Mallol que amb tan interès ha treballat en l'esmentat assumpte.

Per el Ministeri de Instrucció Pública han sigut concedides vuit taules bipersonals per a l'Escola pública de Gandesa.

Felicitem al Diputat per aquell districte, nostre estimat amic Macià Mallol, ànima d'aquesta obtenció.

En el número passat aparagué una equivocació d'importancia en l'article que sots el títol «Les veus amigues...» estampava en primera plana, i quina passem a subsanar per evitar falses interpretacions:

Allí on deia «... havien parlat ja les esquerres, nostres enemigues», devia dir: «les esquerres nostres amigues».

PERE FRANCESCH

Practieant de Medicina i Cirugia

Especialitat en Massatge i Callista

VISITA A DOMICILI

Plassa de la Font 47, entressol

¿Qué espera el Rey?

Del autor de los libros «Temas» y «En esta hora única», el diputado por Tortosa i brioso propagandista revolucionario, Marcelino Domingo, ha apa-

recido un tomo de 112 páginas, con una expresiva portada de «Tito», intitulado, «¿Qué espera el Rey?».

Este libro es un alegato formidable contra el régimen. En él está condensada la campaña revolucionaria de Marcelino Domingo, ese formidable luchador, con quien la monarquía tiene una cuenta pendiente: su encarcelación y proceso.

La aparición de este libro causará gran sensación, y más en estos momentos en que, lo que pregunta el ti-

tulo de este libro, es pregunta de todo el pueblo.

Lleva una portada a dos colores, por «Tito», tan atrevida e insinuante como el texto.

Vale 50 céntimos.

Pedidos en las librerías y en la Casa Editorial Monclús.—Tortosa.

Avà més que mai visca Catalunya autònoma!

LLIBRERIA PAPERERIA ESTAMPERIA

DIBUIX PINTURA ESCRIPTORI

LLIBRES RATLLATS

ELÍSEO PONZ MASSAGUÉ

SUCCESOR DE FILLS DE J. FONT

CORRESPONSAL de la casa FARINETTI per a SEGELLS DE GOMA, RELLEUS EN PAPER, ESMALTS, etc., etc., i de la casa «ARTE CRISTIANO» de OLOT per a ESTATUARIA RELIGIOSA

Baixada Misericordia, 7 Teléfon 393 Tarragona

Ferreteria de Bernabé Martí

Bateria de cuina — Eines de totes classes
Articles per a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos

Articles per a Sport

SANT AGUSTÍ, 9 I 11-TARRAGONA

CLÍNICA VETERINARIA I TALLER DE CONSTRUCCIÓ

POMPEU VALL

NOVA DE S. FRUCTÓS, 3 TARRAGONA

P. Lloret i Ordeix

Advocat: Corredor de Comerç Col·legiat
Apodaca, 6: Tarragona: Telefon 95

Gestió i intervenció d'operacions bancaries: Ordres de borsa

Fàbregas i Recasens

Banquers
Valors: Cupons: Borsa: Canvi: Giro
Rambla dels Estudis, 4: Barcelona

JOSEP J. LISSSEN

GRANS DIPÓSITS DE DOGUES DE CASTANYÉ

Aquesta casa, que fa les compres directament per la seva sucursal de Itàlia, pot oferir preus sense competència.

TELÉFON 387

DESPATX: UNIO, 6, 1.ER

Ferros per a obres de totes classes.
Reixes: Especialitat en treballs d'art.

TALLER DE CERRALLERIA
DE
JOSEP GIL SABATÉ
CARRER PORTELLA, 9
TARRAGONA

Bàscules, Balances i Romanes.
Reparacions de totes classes.

Impremta: de Llorens i Cabré

Fortuny, núm. 4
: Tarragona :

GRANS MAGATZEMS Las Balears

Sabateria: Sombrereria: Camiseria: Corbateria: Géneros de punt: Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA PREU FITXO
TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria DE Francisco Tuset

(Ex-dependent de la casa Palá)
Gros assortit en reposteria: Tortades repletes i Pasta de Brioxis. Especialitat en Pastes seques: Carquinyolis i Borregos: Xarops i Horxates.

RAMBLA S. JOAN, 41
TARRAGONA

TINTORERIA MODERNA de Angel Alcoverro

Unió, 33. — Taller: Gasómetro, 32. — TARRAGONA

SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA.
L'amo d'aquesta tintoreria té'l gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general, que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada i en especial els negres de BREMEN. Per a convenses visiten aquest establiment.
Es renen i tenyeixen tota classe de teixits de llana, fil i cotó per difícils que siguin.
Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials. Es renten en sec trajes de senyor i senyora, lo mateix que tota classe de cortinatges, tapets, boás, guants, estors, mantellines, gorres, etc.
Els negres es tenyeixen en colors.
Especialitat en els planxats sens perjudicar els teixits.
Gran rapidesa en els dols. Se serveixen els encarrecs amb promptitut.

GRAN REBAIXA DE PREUS
No confondre-s: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel Internacional
Recentment inaugurat
Comfort modern
COMTE DE RIUS, 17
I AUGUST, 26
TARRAGONA

HIMALAYA
El rei dels licors estomacals
FABRICANTS:
Fills de Joan Vilá Granada
MARCA REGISTRADA
Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires
Demanen en els cafés i pasteleries
Indicat per a casaments, batetjos i banquets

Fábrica de Braguers i de Aparatos Ortopedicos (TRENCA TS)
EL BRAGUER ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més pràctic i modern per a la retensió i curació de les hernies per cròniques i rebel·des que siguin.
Grans existències de BRAGUERETS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infància i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.
ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAIXES VENTRALS
Casa Montserrat
UNION, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL
DE
Frederic Mirret
Fruites fresques, embutits, fiambres, conserves, vins, xampansys i tota classe de comestibles.
Unió, 28. TARRAGONA
TELEFON 245

Instal·lacions DE Electricitat i aigua
Lampisteria en general
Timbres — Teléfons
Material Eléctric
Antón Montesinos
Anodaca, 27
TELÉFON 324
TARRAGONA

STOCK Michelin i Dunlop
Accessoris i pe es-selles per a Bicycletes, Motocicletes i Automovils
Oils lubricants, betzines i bujes = Vulcanització i venda de pneumatics i càmares per a tota classe de Autos =
Despatx i Exposició: Masera i G.
Unió, 32 — Teléfons 259
Garage
TARRAGONA

Casa Lliteras
Recomana al públic sos acreditats Cafés
Torrefacció diària
Gran assortit de articles del ram de ultramarins.
Garantia absoluta amb la qualitat dels seus géneros.
Servei a domicili
MAJOR, 3
TELÉFON 241
TARRAGONA

Societat de socors mutuels
TARRAGONA I SA PROVINCIA
dels cassos de vellesa, malaltia, invalidesa, vintotat i mort
Inscripta en el Govern civil i en la Comissaria general de Segurs, segons mana la Llei.
director facultatiu: **DR. RABADA**
Per a més informes dirigir-se al domicili social:
Rambla Sant Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7—TARRAGONA

Menjadors del Jardí
de Francisco López
AUGUST, 15, I COMTE DE RIUS, 16
TARRAGONA
Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en endavant i a la carta.
Hospedatges per temporada a preus convencionals.
Habitacions amb llum eléctrica

CLINICA I CONSULTORI PER A LES MALALTIES DE LA DONA
Vies urinaries, Cirurgia operatoria, parts electroterapic i anàlisis micro-químic d'orina, productes patològics: Sero-Reacció de Wassermann— Aplicació del 606.
BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA
Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex-ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melg de les Cases de Socors de Barcelona
Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7 — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.
Per als pobres, franca; dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.
Rambla de Sant Joan, 90, entressol.—TARRAGONA

MOSTELLE (RAIMOST)
Suc de raims sense alcohol
The Grape, Juice G. L.
Londres i Tarragona
El Vermouth més higiènic
Un excelent refresc
El millor aliment en les malalties i convalescència
Se ven per tot arreu

Sastreria Novitat
DE
Lluís Montserrat
PORTALET, 1
PLASSA DE LA FONT, 51
TARRAGONA

Petit Versailles Bar de Moda
Refrescos-Café-Licors-Dolços
Expledit servei de Restaurant:
Piano eléctric - Overt dia i nit
Rambla S. Joan, n.º 49
Teléfons, 242
Tarragona